

NEBEZPEČNÁ ŠKOLA

pro učitele, žáky, rodiče a veřejnost

OBSAH

strana 3..... TĚMA – KROK ZA KROKEM

**Záškoláctví a neposílání
dětí do školy**
(Mgr. Michaela Veselá)

strana 8..... AKTUÁLNĚ

**Zápis do základní školy:
některá úskalí**
(Mgr. Bc. Kateřina Pospíšilová)

strana 14..... DOBRÁ PRAXE

Knihárna
(Mgr. Jana Ullspergerová)

strana 16..... CO VÁS ZAJÍMÁ

**Zotavovací akce
a rozličná potvrzení
s nimi související**

strana 18..... NABÍZÍME

ZÁŠKOLÁCTVÍ A NEPOSÍLÁNÍ DĚTÍ DO ŠKOLY I.

Mgr. Michaela Veselá

Text se ve dvou částech komplexně věnuje problematice školní docházky a povinností, které s ní souvisejí. Po přečtení textu a jeho aplikaci do školního života, odpadnou ve vaší škole veškeré pochybnosti „JAK na TO a PROČ na to“ a zbude jen všednodenní vymáhání povinností a smiřování se s tím, když se vám to nepovede. Text zahrnuje povinnou školní docházku, docházku při středním vzdělávání i úpravy pro zletilé žáky. V druhé části se věnuje také povinnému předškolnímu vzdělávání.

Obsahuje konkrétní návody formulací školního řádu, formulací kritérií hodnocení chování a podmínek uložení kázeňských opatření v předmětné oblasti (barevně odlišený text lze kopírovat přímo do textu školního řádu). Osvětluje problematiku omluvených/neomluvených hodin, pozdních příchodů, lékařského doložení nepřítomnosti a dalších souvislostí a pojmů.

OBSAH I.:

- 1) Povinnost řádně docházet do školy a povinnost řádnou docházku zajistit
- 2) Použití kázeňských opatření a promítnutí ne-řádného docházení do hodnocení žákovy chování – základní vzdělávání/povinná školní docházka/střední vzdělávání/zletilý žák
- 3) Povinnost doložit důvody nepřítomnosti – náležitosti omluvenky a potvrzení od lékaře

1. POVINNOST ŘÁDNĚ DOCHÁZET DO ŠKOLY A POVINNOST ŘÁDNOU DOCHÁZKU ZAJISTIT

Povinnosti osob, na které se v nějaké rovině vztahuje školní docházka, jsou školským zákonem zakotveny v § 22. Žák má povinnost do školy řádně DOCHÁZET, jeho zákonný zástupce má povinnost docházku ZAJISTIT. V oblasti docházky do školy může tedy porušit svou povinnost buď žák – řádně do školy nedochází, jeho zákonný zástupce – nezajistil, aby žák řádně do školy docházel, anebo oba současně.

Za jakých podmínek dojde k porušení povinností stanovených zákonem, se do velké míry odvíjí od formulace použité v konkrétním školním řádu.

ŠKOLSKÝ ZÁKON

§ 22 Povinnosti žáků, studentů a zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků

(1) Žáci a studenti jsou povinni

a) řádně docházet do školy nebo školského zařízení a řádně se vzdělávat,

(3) Zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků jsou povinni

a) zajistit, aby dítě a žák docházel řádně do školy nebo školského zařízení,

Školní řád musí (§30 školského zákona) upravit konkrétní podrobnosti k výkonu práv a povinností osob uvedených v §22, tedy i povinnosti řádně docházet a řádnou docházku zajistit. Ve školním řádu je proto nutné upřesnit, co je to „ŘÁDNĚ DOCHÁZET“ a současně, co si má povinná osoba představit pod termínem „ZAJISTIT“. Jakékoliv konstatování typu „to snad každý ví“, je přesně ten typ úvahy, který způsobuje největší nedorozumění, neboť otvírá prostor pro libovolné interpretace a nepravděpodobná tvrzení uvozená slovy „já jsem myslela...“

ŠKOLSKÝ ZÁKON

Školní řád, vnitřní řád a stipendijní řád

§ 30

(1) Ředitel školy vydá školní řád; ředitel školského zařízení vnitřní řád. Školní řád a vnitřní řád upravuje

a) podrobnosti k výkonu práv a povinností dětí, žáků, studentů a jejich zákonných zástupců ve škole nebo školském zařízení a podrobnosti o pravidlech vzájemných vztahů se zaměstnanci ve škole nebo školském zařízení,

PŘÍKLAD FORMULACE:

Žák je povinen do školy docházet řádně, tedy včas (nejpozději X minut před zahájením první vyučovací hodiny dopoledního i odpoledního vyučování) a současně je povinen řádně, tedy včas (být přítomen se zvoněním, být ve třídě dřív, než učitel) docházet na každou vyučovací hodinu v průběhu vyučovacího dne.

Žákův zákonný zástupce je povinen řádnou docházku, tedy včasnou, zajistit, a to tak, aby žák vstupoval do školy nejpozději x minut před zahájením první vyučovací hodiny.

Žák, který do školy řádně nedochází, anebo řádně nedochází do vyučovacích hodin, bude kázeňsky opatřen podle pravidel ukládání kázeňských opatření, případně bude toto závažné porušení školního řádu promítnuto do hodnocení jeho chování.

Zákonný zástupce žáka, který řádnou docházku nezajistí, bude vyzván ředitelem školy k ústnímu projednání věci. V případě, kdy zákonný zástupce žáka nezajistí řádnou docházku opakovaně nebo ve větším rozsahu, podá škola podnět k řešení podezření ze spáchání přestupku příslušnému správnímu orgánu a/nebo orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

Současně promítněte ne-řádné docházení do školy do uloženého kázeňského opatření a do kritérií pro hodnocení chování (viz níže).

POZDNÍ PŘÍCHODY – SČÍTAT MINUTY NEBO NESČÍTAT?

Pozdní příchod, a to nejen na první vyučovací hodinu, je, jak vyplývá z výše uvedeného, porušením povinnosti řádně do školy docházet. V případě pozdního příchodu na první vyučovací hodinu se může jednat i o porušení povinnosti řádnou docházku zajistit. Formulace uvedená výše (příklad školního řádu) postačuje pro obě varianty.

Použití kvantitativního ukazatele „sčítání minut“, které bývá školami aplikováno, se jeví jako administrativně náročné, vyžadující významnou časovou investici ze strany učitele a vnášející do procesu evidence problémový prvek. Dohadování, jestli šlo o minutu jednu nebo dvě, může pro některé osoby (jak učitele, tak žáky) představovat téměř soutěžní disciplínu. Efektivnější se jeví strategie evidence prostřednictvím kvalitativního ukazatele. Přišel včas/nepřišel včas. Jestliže žák nepřišel včas v důsledku objektivní nebo subjek-

tivní příčiny, necht' je předmětem rozhovoru mezi ním a třídním učitelem, anebo věci doložení důvodů nepřítomnosti. Rozhovor se odehraje mimo vyučovací hodinu a učitel, který zrovna učí, se věci zbytečně (v průběhu vyučovací hodiny) nezabývá.

Kvantitativním ukazatelem je potom četnost pozdních příchodů, nikoliv jejich délka.

2. POUŽITÍ KÁZEŇSKÝCH OPATŘENÍ A PROMÍTNUTÍ NE-ŘÁDNÉHO DOCHÁZENÍ DO HODNOCENÍ ŽÁKOVA CHOVÁNÍ

Ještě před aplikací opatření, která školský zákon a prováděcí předpisy (vyhlášky 48/2005 o základním vzdělávání a 13/2005 o středním vzdělávání) nabízejí, je třeba **sesbírat potřebné důkazy**. V každém případě se musí jednat o porušení žákovy povinnosti, nikoliv o porušení povinnosti jeho zákonného zástupce. Žák bude kázeňsky opatřen za porušení své povinnosti, tedy povinnosti řádně docházet do školy. Jestliže se jedná o žáka, jemuž jeho stávající kompetence neumožňují, aby tuto svou povinnost naplnil bez součinnosti svého zákonného zástupce (třeba z důvodu věku – jedná se o žáka první třídy, který se nemůže do školy dopravit sám), potom mu nelze uložit kázeňské opatření v souvislosti s porušením školského zákona, neboť by se nejednalo o porušení zaviněné a současně by samo kázeňské opatření ztratilo význam, neboť by nemohlo sloužit svému účelu, tedy potlačení negativního vzorce chování. Jestliže dítě/žák včasnou docházku ovlivnit nemůže, potom ji neovlivní ani s dopomocí kázeňského opatření.

Rozumová vyspělost (zpravidla věk) může být základním posuzovacím kritériem úmyslu/zavinění. V případě žáků plnících povinnou školní docházku je nutné vzít vřadycky v úvahu možnost, že jejich zákonný zástupce jejich docházku nezajistil, anebo jí aktivně brání tím, že své dítě využívá k dosažení svých osobních cílů na úkor cílů dítěte a cílů veřejných.

Porušení povinnosti je nutné posoudit podle toho, kdo se ho dopustil a za jakých okolností. V mnoha případech existují na žakově straně takové překážky, které by nedokázal překonat ani dospělý, zkušený člověk. Rigidní přístupy založené na stejnosti (rozličné tabulky za x hodin následuje opatření y) věci spíše škodí a nemají se spravedlivým přístupem, který zohledňuje konkrétní okolnosti a vzdělávací potřeby jednotlivce, nic společného; mohly by sloužit jako základní kostra, ale ne jako dogma. Bývají zdrojem nejrůznějších

stížností a dlouhodobých animozit. Výroky typu „zacházím se všemi stejně... měříme všem stejně“ zkuste zadusit už v okamžiku, kdy se v hlavě začnou teprve formovat do slov.

ŠKOLNÍ ŘÁD

Pravidla pro ukládání kázeňských opatření jsou součástí školního řádu a obsahují především kritéria ukládání. Při jejich stanovení je užitečné používat terminologii školských právních předpisů. Konkrétně ustanovení § 31 školského zákona a § 17 vyhlášky o základním vzdělávání a § 10 vyhlášky o středním vzdělávání. Školský zákon používá hierarchicky formulace:

- a) *závažné zaviněné porušení povinností stanovených školským zákonem* – většího provinění se žák dopustit nemůže a musí se jednat o povinnost, kterou školský zákon explicitně (v ustanovení §22) stanoví. Řádné docházení do školy mezi ně patří. Patří tedy i mezi všechna ostatní, níže vyjmenovaná, porušení.
- b) *závažné zaviněné porušení povinností stanovených školským zákonem nebo školním řádem* – o stupeň nižší míra provinění, může jít o některé povinnosti, které jsou z těch základních, stanovených zákonem, odvozené nebo je upřesňují.
- c) Porušení povinností stanovených školním řádem (základní vzdělávání)
- d) Zaviněné porušení povinností stanovených školním řádem (střední vzdělávání)

ŠKOLSKÝ ZÁKON

Výchovná opatření

§ 31

(2) Ředitel školy nebo školského zařízení může v případě **závažného zaviněného porušení povinností stanovených tímto zákonem nebo školním nebo vnitřním řádem rozhodnout o podmíněném vyloučení nebo o vyloučení žáka nebo studenta ze školy nebo školského zařízení. V případě **zvláště závažného zaviněného porušení povinností stanovených...****

VYHLÁŠKA O ZÁKLADNÍM VZDĚLÁVÁNÍ č. 48/2005

Výchovná opatření

§ 17

(3) Při porušení povinností stanovených školním řádem lze podle závažnosti tohoto porušení žákovi uložit:

- a) napomenutí třídního učitele,
- b) důtku třídního učitele,
- c) důtku ředitele školy.

(4) Pravidla pro udělování pochval a jiných ocenění a ukládání napomenutí a důtek jsou součástí školního řádu.

VYHLÁŠKA O STŘEDNÍM VZDĚLÁVÁNÍ č. 48/2005

Výchovná opatření

§ 10

(3) Při zaviněném porušení povinností stanovených školním řádem lze podle závažnosti tohoto porušení žákovi uložit:

- a) napomenutí třídního učitele,
- b) napomenutí učitele odborného výcviku,
- c) důtku třídního učitele,
- d) důtku učitele odborného výcviku, nebo
- e) důtku ředitele školy.

(4) Pravidla pro udělování pochval a jiných ocenění a ukládání napomenutí a důtek jsou součástí školního řádu.

V případě žáka, který splnil povinnou školní docházku, je možné použít v souvislosti s porušením zákonné povinnosti také kázeňská opatření vyloučení a podmíněné vyloučení žáka ze školy. V takovém případě je nutné to ve školním řádu uvést. A to buď tak, že ne-řádná docházka bude příkladmo uvedena ve výčtu provinění, na která se váže toto opatření, anebo obráceně, tedy u konkrétního provinění bude zmíněna škála opatření, která může žák očekávat.

PŘÍKLAD FORMULACE:

V případě zvláště závažného zaviněného porušení povinností stanovených školským zákonem, anebo v případě závažného zaviněného porušení povinností stanovených školským zákonem a/ anebo školním řádem, bude žákovi uložena důtka ředitele školy (vyloučení žáka ze školy).

Mezi zvláště závažná zaviněná porušení školského zákona patří například: řádné neplnění povinností docházet do školy, a to opakovaně nebo ve větším rozsahu....

Mezi závažná zaviněná porušení školského zákona a školního řádu patří například: řádné neplnění povinností docházet do školy, a to opakovaně, anebo ve větším rozsahu....

Formulace pro ZŠ: V případě méně závažných porušení povinností stanovených školním řádem, bude žákovi uložena důtka třídního učitele, anebo napomenutí třídního učitele.

Formulace pro SŠ: V případě méně závažných zaviněných porušení povinností stanovených školním řádem, bude žákovi uložena důtka třídního učitele, anebo napomenutí třídního učitele (důtka učitele odborného výcviku, napomenutí učitele odborného výcviku).

Mezi méně závažná porušení povinností stanovených školním řádem patří například: řádné neplnění povinností docházet do školy.

V případě použití kázeňského opatření škola sleduje a vyhodnocuje efektivitu jeho použití a položí si proto vždy otázky: „Vedlo použití kázeňského opatření ke změně negativního vzorce chování? Došlo v důsledku jeho použití k tomu, že žák do školy dochází? Dochází častěji? Přichází včas?“ Kázeňské opatření není trestem, který má efekt odplaty, ale opatřením, které má nést změnu. Pouze v případě, kdy škola použije kázeňské opatření vyloučení žáka ze školy, výše zmíněný efekt nesleduje. Má se za to, že už to zkusila jinými nástroji, a ty se neukázaly účinnými, k nápravě stavu/žádoucí změně nevedly. To také podrobně uvede v odůvodnění, které bude uložení kázeňského opatření opatřenému vysvětlovat.

HODNOCENÍ CHOVÁNÍ

Zatímco kázeňská opatření slouží k potlačení negativního vzorce chování a jejich efektivita se měří kvalitou změny, ke které v důsledku jejich použití došlo/nedošlo, u hodnocení chování tomu tak není. Hodnocení je informací o tom, jak si žák stojí v určeném časovém období ve vztahu ke stanovenému hodnotícímu kritériu. Hodnotícími kritérii jsou taková kritéria, která stanoví školní řád a určená časová období jsou pololetí = období, kdy se vydává vysvědčení (tedy osvědčení o tom, do jaké míry žák naplnil tato kritéria). Čtvrtletní informace o aktuálním stavu (čtvrtletní hodnocení) má informativní charakter. Hodnocení není nástrojem řízení změny.

ŠKOLSKÝ ZÁKON**Školní řád, vnitřní řád a stipendijní řád****§ 30**

(2) Školní řád obsahuje také pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků a studentů.

Kritéria pro hodnocení chování jsou uvedena v pravidlech pro hodnocení, stejně jako kritéria pro hodnocení celého vzdělávání. Použitá kázeňská opatření mohou (nemusejí) sloužit jako jedno z kritérií, pro hodnocení chování. Záleží na konkrétních pravidlech, která škola určí, a kritériích, která v nich má obsažena. Jestliže použitá kázeňská opatření jako kritérium pro hodnocení chování používá, musí to v pravidlech explicitně uvést.

PŘÍKLAD FORMULACE V PRAVIDLECH

Chování velmi dobré: žák dochází řádně do školy...

Chování uspokojivé: žák nedochází řádně do školy...

Chování neuspokojivé: žák nedochází řádně do školy...

Jestliže má škola v úmyslu použít uložena kázeňská opatření, jako jedno z kritérií, potom se nabízí formulace:

....žák, i přes použitá kázeňská opatření, nedochází řádně do školy....

Pro hodnocení chování platí totéž, co pro ukládání kázeňských opatření. Hodnotit je třeba žákovo chování, nikoliv chování a jednání jeho zákonných zástupců, na které on nemůže mít vliv. Do hodnocení chování proto nelze promítnout porušení

povinností stanovených žákovi zákonnému zástupci, a to jak povinnosti zajistit řádnou docházku, tak povinnosti doložit důvody žákovy nepřítomnosti a to stanoveným způsobem ve stanovené lhůtě. O tom níže. Situace, kdy je žák nižších ročníků prvního stupně základní školy hodnocen známkou z chování uspokojivé/neuspokojivé, v souvislosti s tím, že řádně nedocházel do školy, je povážlivá. Těžko to přičítat porušení jeho právní povinnosti, neboť to, jestli do školy řádně dochází nebo ne, ovlivní sám o sobě dost těžko. Oproti tomu u žáka, který se vzdělává na střední škole, lze s možností, že řádnou docházku ovlivní, počítat téměř bez výjimky.

Zejména z těchto důvodů (hodnocení chování a ukládání kázeňských opatření) je nezbytné, aby škola ve školním řádu transparentně definovala tzv. NEOMLUVENOU HODINU a srozumitelně oddělila důsledky, které neplnění povinností stanovených zákonem ponese žák a které ponese jeho zákonný zástupce.

3. POVINNOST DOLOŽIT DŮVODY NEPŘÍTOMNOSTI

V případě, kdy žák do školy nepřijde, existuje zákonem stanovená povinnost doložit důvody této nepřítomnosti stanoveným způsobem ve stanovené lhůtě. Tuto povinnost má buď žák sám, je-li zletilý, anebo v ostatních případech jeho zákonný zástupce. V dalším textu bude pro oba případy (zletilý žák, zákonný zástupce žáka nezletilého) použit termín POVINNÁ OSOBA.

Jestliže se jedná o nepřítomnost dopředu známou, má povinná osoba povinnost žáka z vyučování uvolnit. Tato povinnost je jí stanovena § 22 školského zákona. Podrobnosti k této povinnosti jsou uvedeny pro základní vzdělávání v § 50 školského zákona, pro střední vzdělávání v §67.

ŠKOLSKÝ ZÁKON

§ 22 Povinnosti žáků, studentů a zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků

(2) Zletilí žáci a studenti jsou dále povinni

b) dokládat důvody své nepřítomnosti ve vyučování v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem,

(3) Zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků jsou povinni

d) dokládat důvody nepřítomnosti dítěte a žáka ve vyučování v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem,

§ 50

(1) Zákonný zástupce žáka je povinen doložit důvody nepřítomnosti žáka ve vyučování nejpozději do 3 kalendářních dnů od počátku nepřítomnosti žáka. Podmínky pro uvolňování žáka z vyučování a omlouvání neúčasti žáka ve vyučování stanoví školní řád.

§ 67

(1) Zletilý žák nebo zákonný zástupce nezletilého žáka je povinen doložit důvody nepřítomnosti žáka ve vyučování nejpozději do 3 kalendářních dnů od počátku jeho nepřítomnosti.

(3) Podmínky pro omlouvání neúčasti žáka ve vyučování a pro uvolňování žáka z vyučování stanoví školní řád.

Jak je patrné, školní řád se pro účely dokládání důvodů nepřítomnosti stává rozhodujícím dokumentem. Každá škola určí svá pravidla, která jsou závazná pro žáky a zákonné zástupce žáků, kteří tuto školu navštěvují. To může představovat určitý problém pro další instituce, ať už orgány činné v trestním řízení (dále jen „OČTŘ“) nebo orgány sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“), které mohou předpokládat, že existuje jakési jednotné pojetí – omluvenosti/neomluvenosti. Což je předpoklad mylný. Více k tomu v pokračování v dubnovém čísle.

OMLUVENÁ/NEOMLUVENÁ HODINA

Samotný termín „neomluvená hodina“ je právně velmi neurčitý a nedá se s ním zacházet bez znalosti konkrétního školního řádu. Obecně by se dala, bez dalšího upřesňování a výkladu, za „neomluvenou“ považovat taková vyučovací hodina, kdy žákova nepřítomnost v ní není řádně doložena. Tedy v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem a podmínkami uvedenými v §§50, 67 školského zákona. V takovém případě by nezletilý žák mohl mít evidovanou jako neomluvenou pouze takovou hodinu, kdy právní povinnosti porušil někdo jiný než on, neboť on sám důvody své nepřítomnosti dokládat nemůže. U zletilého žáka je to jinak, neboť ten má jak povinnost řádně docházet, tak povinnost doložit důvody nepřítomnosti.

Jestliže je v případě nezletilých žáků „neomluvenou“ hodinou jednak ta, kdy poruší svou povinnost žákův zákonný zástupce, a to tím, že nezajistí docházku, anebo nedoloží důvody žákovy nepřítomnosti, a současně ta, kdy žák sám do školy řádně nedochází, potom nelze kázeňská opatření ukládat v souvislosti s neomluvenými hodinami nějak paušálně (za xx neomluvených hodin následuje opatření y), aniž by došlo k posouzení, o které „neomluvené“ hodiny se vlastně jedná a kdo je způsobil.

Z výše uvedeného vyplývá, že školním řádem je třeba definovat, co je neomluvená hodina, jak vzniká a co bude následovat po jejím vzniku a pro koho. Dále, že nelze směřovat dobu, po kterou žák do školy nedochází z důvodu vlastního rozhodnutí s dobou, kdy tam nedochází proto, že jeho zákonný zástupce docházku nezajistil, anebo ji stanoveným způsobem nedoložil. Pro účely řešení jiných orgánů (OČTR, nebo OSPOD) bude nezbytné, aby ve svém podání škola přesně popsala, co je předmětem podání a v čem spatřuje z hlediska školského zákona problém. Kdo zákon porušil, proč a co z toho (jaký druh ohrožení) podle školy, vyplývá. Rovněž je nezbytné rozlišovat mezi povinnou školní docházkou a další školní docházkou.

SPECIFIKA POVINNÉ ŠKOLNÍ DOCHÁZKY

Základní školní docházka (tedy ta povinná) celé populace, je veřejným zájmem, je v zájmu veřejnosti, aby děti do určitého věku chodily do školy (§§ 2,36 školského zákona). Žák i jeho zákonný zástupce jsou povinni podřídit veřejnému zájmu své zájmy soukromé, bez ohledu na svá přání, potřeby a tužby. A to může bolet. Škola je oprávněná/ povinna to od nich chtít a v případě, kdy má podezření, že stav je opačný, udělat něco pro to, aby se vrátil do žádoucí podoby. Ve chvíli, kdy školet dojdou nástroje, které má k vymáhání povinností k dispozici, seznamuje s tímto stavem (na základě zákonem stanovených hlásných povinností) další instituce, které disponují jinými / dalšími nástroji. Pro všechno, co škola po povinných osobách požaduje, musí být vytvořený zákonný rámec, musí to být dopředu srozumitelně řečeno a musí být dopředu jasné, co se stane, když povinná osoba své povinnosti nedostojí.

SPECIFIKA DALŠÍ ŠKOLNÍ DOCHÁZKY

Jakmile žák povinnou školní docházku splní, intenzivní zájem o něj poněkud opadá a systém očekává, že žák se dále buď vzdělávat bude, anebo nebude, ale nemá obecnou povinnost vzdělávání strpět. Jestliže projeví zájem se dále vzdělávat, systém mu pro to vytváří podmínky. Jestli neprojeví, není ke školní docházce nijak nucen. Od jeho zákonného zástupce se také neočekává až taková aktivita a součinnost, jako v případě, kdy je žák docházkou povinován. Žákovo ohrožení školní ne-docházkou má zkrátka po splnění docházky povinné zcela jiné parametry a škola má k dispozici více vlastních nástrojů /§31 školského zákona/ než dříve. Proto také nelze očekávat, že nedocházejícího středoškoláka bude OSPOD vyhodnocovat jako dítě vyžadující sociálně-právní ochranu podle stejných kritérií, jako to dělá u dětí na základní škole.

FORMÁLNÍ STRÁNKA „OMLUVENKY“

Ustanovení §§ 22, 50 a 67 školského zákona odkazují na školní řád, zmocňují školu k tomu, aby podrobnosti stanovila v tomto dokumentu.

ŠKOLSKÝ ZÁKON

§ 22 Povinnosti žáků, studentů a zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků

(2) Zletilí žáci a studenti jsou dále povinni

b) dokládat důvody své nepřítomnosti ve vyučování v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem,

(3) Zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků jsou povinni

d) dokládat důvody nepřítomnosti dítěte a žáka ve vyučování v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem,

§ 50

(1) Zákonný zástupce žáka je povinen doložit důvody nepřítomnosti žáka ve vyučování nejpozději do 3 kalendářních dnů od počátku nepřítomnosti žáka. Podmínky pro uvolňování žáka z vyučování a omlouvání neúčasti žáka ve vyučování stanoví školní řád.

§ 67

(1) Zletilý žák nebo zákonný zástupce nezletilého žáka je povinen doložit důvody nepřítomnosti žáka ve vyučování nejpozději do 3 kalendářních dnů od počátku jeho nepřítomnosti.

(3) Podmínky pro omlouvání neúčasti žáka ve vyučování a pro uvolňování žáka z vyučování stanoví školní řád.

PŘÍKLAD FORMULACE VE ŠKOLNÍM ŘÁDU

I. Úroveň – jedná se o základní úroveň, která upřesňuje podrobnosti stanovené tak či tak zákonem.

Text: Zákonný zástupce nezletilého žáka /zletilý žák/ doloží důvody žákovy /své/ nepřítomnosti ve škole, a to do 3 KALENDÁŘNÍCH dnů od počátku nepřítomnosti následujícím způsobem: xxxxxxxxxxxx. Počátek nepřítomnosti je první

den nepřítomnosti. Jestliže tak stanoveným způsobem ve stanovené lhůtě neučiní, budou zameškané hodiny evidovány jako neomluvené.

II. Úroveň – jedná se o zpřesnění doložení důvodů, obvykle po návratu žáka do školy.

Text: Po návratu žáka do školy doloží zákonný zástupce nezletilého žáka /zletilý žák/ důvody žákovy nepřítomnosti písemně v omluvném listu/jiná forma/. Uvede důvody nepřítomnosti, délku nepřítomnosti a záznam potvrdí podpisem. Důvody doloží do ...(tj. LHŮTA, do 2 vyučovacích dnů od návratu žáka do školy, do 3 kalendářních dnů.) Jestliže tak stanoveným způsobem ve stanovené lhůtě neučiní, budou zameškané hodiny evidovány jako neomluvené, a to i tehdy, jestliže do 3 kalendářních dnů od počátku žákovy /své/ nepřítomnosti učinil oznámení o této nepřítomnosti.

III. Úroveň – jedná se o situace, kdy délka žákovy nepřítomnosti, anebo její četnost, ohrožují cíle vzdělávání, anebo/a existuje důvodné podezření, že dochází ze strany žáka k zanedbávání povinné školní docházky, anebo/a ze strany jeho zákonného zástupce k zanedbání péče o povinnou školní docházku. V případě žáků, kteří povinnou školní docházku již splnili, se jedná o situace, kdy existuje důvodné podezření, že žák se docházce vyhýbá a škola nebude schopná garantovat jeho odborné vzdělávání, anebo jej nebude možné hodnotit.

V těchto případech škola nastavuje kontrolované podmínky žákovy neúčasti ve vyučování v takové formě, která by měla vést ke změně stavu. Žák tedy buď do školy začne chodit víc, anebo bude všem srozumitelnější, proč v takovém rozsahu do školy nechodí, a co by tedy potřeboval k tomu, aby došlo ke změně, anebo k nastavení systému podpurných opatření.

Text: V případech hodných zvláštního zřetele (dlouhodobá nebo často opakovaná krátkodobá žákova nepřítomnost ve vyučování) a po projednání poradním orgánem ředitele školy, může škola požadovat pro doložení žákovy nepřítomnosti, kromě jeho vyjádření (vyjádření jeho zákonného zástupce), ještě přílohu k tomuto vyjádření. Příloha bude mít předem stanovenou podobu a doloží buď zdravotní, nebo jiné závažné důvody nepřítomnosti. Zletilý žák/ zákonný zástupce žáka bude vždy předem vyzván k ústnímu projednání věci.

Tato formulace předjímá možnost, že v odůvodněných případech bude škola vyžadovat přílohu, přičemž tomu bude předcházet projednání celé záležitosti. Jakékoliv paušální přístupy (od x za-

meškaných hodin použijeme úroveň III.) se nejeví efektivní, neboť rozdíl v časové dotaci jednotlivých ročníků je velký a rovněž okolnosti konkrétních případů jsou velmi rozdílné. Efektivní se jeví individuální přístup založený na znalosti žáka a jeho životní situace.

Poradním orgánem je myšlen jakýkoliv kolektivní orgán, který ředitel/ka školy v těchto situacích používá. Obvykle skupinu složenou z poradenských pracovníků školy, třídní/ho a některého ze zástupců ředitele (často se pro ni vžil název „výchovní komise“). Smyslem je komplexní posouzení případu, do kterého vnese každý ze zúčastněných jiný úhel pohledu.

„OMLUVENKA“ OD LÉKAŘE

V případě, kdy dlouhodobá nebo častá krátkodobá nepřítomnost žáka ve vyučování ohrožuje jeho vzdělávání (v rámci sporadických návštěv školy buď nic neumí a neví, anebo/a ho okolí nepoznává a nefunguje tedy ani výchovná stránka vzdělávacího procesu) a udávané důvody jsou zdravotního charakteru, škola tradičně využívá nástroj doložení důvodu nepřítomnosti vyjádřením ošetřujícího lékaře. Nástroj je legitimní i legální, jde pouze o jeho formu. Vyjádření lékaře nemá, stojí-li samo o sobě, žádný význam, neboť povinnými osobami jsou zletilý žák a zákonný zástupce žáka nezletilého. Musí být tedy přílohou, jak je uvedeno výše v popisu Úrovně III.

Učitelé i rodiče žáků občas uvádějí příklady, kdy ošetřující lékař odmítne potvrzení o zdravotní neschopnosti vydat s odvoláním na to, že není povinnou osobou a zákon mu neukládá něco takového dělat. Jestli jde zpravidla o vymezení se vůči formě, anebo četnosti, případě vůči všemu, těžko soudit, neboť se jedná většinou o emocionálně zabarvená zprostředkovaná líčení, v nichž se obtížně hledá podstata sporu. V každém případě posuzování dočasné neschopnosti ke studiu je nejen úkonem zákonem popsaným, ale současně úkonem hrazeným z veřejného zdravotního pojištění. Jedná se o posudkovou činnost, popsanou zákonem o veřejném zdravotním pojištění, jejíž součástí je nejen posouzení stavu, ale i vystavení příslušného posudku o tomto stavu a to na žádost pojištěnce. S tím spojené administrativní úkony jsou popsané příslušným prováděcím předpisem, tedy vyhláškou obsahující seznam zdravotních výkonů s bodovými hodnotami (vyhláška 134/1998, příloha, kapitola 3), a jsou tedy součástí veřejného zdravotního pojištění rovněž. Souhrnem: posouzení zdravotního stavu a vydání o něm potvrzení, je úkon nejen zákonem popsaný, ale i hrazený pojišťovnou.

Zákon 48/1997 o veřejném zdravotním pojištění

§ 38 Posudková činnost

Hrazenou službou je i posuzování dočasné pracovní neschopnosti a dočasné neschopnosti ke studiu ošetřujícím lékařem a posuzování skutečností, které jsou podle § 191 zákoníku práce důležitými osobními překážkami v práci, a obdobné výkony u žáků a studentů.

Spor je tedy možné vést pouze o formě tohoto posudku, nikoliv o tom, jestli má škola nebo žák (pojištěnec) na požadování posudku oprávnění. Užitečné bude, když škola ponechá formu na samotném lékaři, anebo na domluvě mezi lékařem a jeho pojištěncem a bude sledovat pouze skutečnost, jestli povinná osoba požadovanou přílohu (ve smyslu jejího obsahu nikoliv formy) doložila, anebo ne. V případě, kdy se žákovi nebo jeho zákonnému zástupci (pojištěnci) nedaří z lékaře potvrzení vymoci, má ještě vždycky možnost pořídit si kopii (mobilem s funkcí fotografování je vybaveno kdekeré malé dítě) zdravotní dokumentace, ze které bude vyplývat, že v daný den u lékaře žák byl a byl ošetřen, případně byl nemocný a nemohl se proto účastnit vzdělávání.

Nabízí se také možnost, kdy zákonný zástupce nezletilého žáka nahradí přílohu čestným prohlášením, ve kterém uvede délku žákovy neschopnosti k docházce do školy, aby v případě, kdy škola bude plnit oznamovací povinnost popsanou zákonem o sociálně-právní ochraně dětí, mohl orgán pověřený jejím výkonem posoudit, jestli doba udávaná zákonným zástupcem žáka je shodná s dobou, kterou má v evidenci ošetřující lékař. Povinná součinnost s orgánem sociálně-právní ochrany dětí je lékařům (stejně jako školám a jiným institucím) uložena zákonem o sociálně-právní ochraně dětí.

Ale o tom přiště....

Obsah Záškoláctví a neposílání dětí do školy II. (dubnové číslo)

- 1) Sociálně-právní ochrana dětí v předemětné problematice – včetně vzorů podání
- 2) Přestupky v oblasti zajištění péče o povinnou školní docházku a postup školy – včetně vzorů podání
- 3) Specifika povinného předškolního vzdělávání
- 4) Rozličné oborové lahůdky (žák nechodí do školy vůbec, je někde (asi) v zahraničí, ...žák má 250 neomluvených hodin a nic se neděje....otec žáka neustále omlouvá, že ho bolí to a to a má tedy všechno omluvené, žáka bolí něco zejména v pondělí, místo zákonného zástupce omlouvá žákova babička....)

ZÁPIS DO ZÁKLADNÍ ŠKOLY: NĚKTERÁ ÚSKALÍ

Mgr. Bc. Kateřina Pospíšilová

Bliží se období zápisů, období významné pro budoucí prvňáčky i jejich rodiče, kdy ředitelé škol rozhodují o přijímání nových žáků. Aby celý proces proběhl v souladu se zákonem, aby se škole i rodičům dětí zdárně podařilo proplout všemi jeho možnými úskalími, nabízím v tomto příspěvku možná řešení některých nejasností: jak předjet problémům, jak si některé fáze přijímacího procesu zbytečně nekomplikovat, jak zařídit, aby zápisy proběhly pro všechny zúčastněné jednoduše a současně transparentně.

Základní podmínky k organizaci a průběhu zápisů určuje školský zákon (zákon č. 561/2004 Sb.), především ustanovení § 36 a § 46, a dále pak správní řád (zákon 500/2004 Sb.). Podáním žádosti o přijetí dítěte k základnímu vzdělávání je totiž zahájeno správní řízení, ve kterém se dítě - budoucí žák - stává účastníkem se všemi zákonnými právy a povinnostmi. Jeho rodič se účastníkem řízení nestává, ale své dítě v tomto řízení zastupuje. Škola, resp. její ředitel, je pak v pozici správního orgánu, který má rozhodnout, zda dítě bude či nebude do konkrétní školy přijato, přičemž toto rozhodování má proběhnout v souladu s příslušnými zákonnými normami. Na všechny zúčastněné v tomto procesu se vztahují dvě základní ústavní zásady, a to **zásada zákonnosti**, podle které státní moc lze uplatňovat jen v případech, mezích a způsoby, které stanoví zákon, a **zásada soukromého práva**, podle které nikdo nesmí být nucen činit to, co zákon neukládá. Škola jakožto správní orgán tedy nemůže po dotčených osobách požadovat nic, co jí zákon neumožňuje, a současně rodiče a jejich děti mohou odmítnout vše, co by jim bylo ukládáno nad rámec zákona.

1. KRITÉRIA PRO PŘIJÍMÁNÍ

Období zápisů je zákonem stanoveno od 1. dubna do 30. dubna, přičemž přesný termín v konkrétní škole určí a předem veřejně oznámí ředitel školy. Ten také předem zveřejní informace o tom, jak budou zápisy organizovány, kolik žáků bude škola do prvních ročníků přijímat, jaká budou při rozhodování o přijetí uplatněna kritéria a další

údaje. Nastavení **kritérií pro přijímání** doporučuji věnovat zvýšenou pozornost, a to nejen s ohledem na podmínky konkrétní školy, ale i s ohledem na zásady nediskriminace a rovnosti v přístupu ke vzdělávání, na kterých je - dle úvodních norem školského zákona - založeno vzdělávání v ČR. Kritérii pro přijímání se ve svém doporučení pro školy podrobně věnoval úřad Veřejného ochránce práv (celý text doporučení je možné nalézt na https://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/DISKRIMINACE/Doporučení/Doporučení-zapisy-do-ZS_82-15-DIS-BN.pdf). Pro účely tohoto příspěvku shrnuji nejdůležitější závěry z těchto doporučení:

1. Spádová škola je dle zákona povinna přednostně přijmout děti s místem trvalého pobytu v jejím obvodu. Pokud škola těmito dětmi nenaplní svou kapacitu, může v druhé řadě přijímat i děti nespádové (viz dále). Pokud nastane situace, kdy počet spádových dětí přesáhne kapacitu školy (což se škola dozví ještě před zápisem od "své" obce), může škola nastavením kritérií zvýhodnit při přijímání ty děti, kterým byl rok předtím odložen začátek povinné školní docházky. Současně ombudsmanka doporučuje v této krajní situaci přistoupit k losování, které považuje za spravedlivý nástroj, pokud je losování provedeno transparentně (viz dále). Losováním jsou pak uchazeči rozřazeni do dvou skupin - na ty, které škola může vzhledem ke své kapacitě přijmout, a na ty, které přijmout nemůže. Nedostatečná kapacita školy je skutečným problémem, který nastává v posledních letech v hustě osídlených oblastech (velkých městech, příměstských "satelitech" aj.) a je na zřizovateli školy, aby tento problém řešil včas, a k této situaci v ideálním případě vůbec nedošlo.

2. Při přijímání nespádových dětí lze uplatnit další kritéria, která však nesmějí být diskriminační či problematická z hlediska rovného přístupu ke vzdělání. Za kritéria, která lze dle doporučení ombudsmanky použít, patří:

- přítomnost staršího sourozence ve škole
- předchozí docházka dítěte do MŠ při ZŠ

- sdílení alternativního pedagogického přístupu rodinou tam, kde dítě žádá o přijetí do třídy, kde je tento přístup uplatňován.

Poznámka: Tato kritéria nelze použít u dětí spádových, tj. není možné např. dát při přijímání do třídy s alternativním pedagogickým přístupem přednost nespádovému dítěti, jehož rodina tento přístup sdílí, před dítětem spádovým, které toto kritérium nesplňuje apod.

Někdy školy používají i další kritéria, která ale ombudsmanka považuje za problémová z výše uvedených důvodů. Patří mezi ně:

- zohledňování výsledků v testu školní zralosti
- členství dítěte ve sportovním klubu školy
- pořadí, ve kterém byly žádosti o přijetí podány (tj. zvýhodňován je ten, kdo přišel dřív)
- vzdálenost místa bydliště / trvalého pobytu dítěte od školy
- přítomnost "bezproblémového" sourozence ve škole

Používání těchto kritérií tedy nelze doporučit, a to i s ohledem na případná odvolání proti rozhodnutím ředitele školy. Pokud škola tato kritéria při zápisu použije a na jejich základě bude ředitel rozhodovat o nepřijetí, mohou být tato kritéria snadno napadena v rámci odvolacího procesu, a to právě s poukazem na "soft law" Veřejného ochránce práv. Odvolací správní orgán pak může takto vydaná rozhodnutí rušit jako nezákonná a správnímu orgánu prvního stupně (škole) je vrátet.

Nedoporučuji školám používat také kritéria, která se vztahují pouze na jejich zákonné zástupce, nikoliv přímo na děti - budoucí žáky.

3. Losování považuje ombudsmanka za objektivní a spravedlivé řešení, pokud je použito transparentně. Chce-li škola losování použít, musí předem upravit jeho podmínky (kdo, kde a kdy losování provede), informovat o nich rodiče a umožnit jim účast. Doporučit lze také pořízení videozáznamu z celého průběhu losování.

Losování lze využít v různých situacích: při výběru mezi spádovými dětmi, pokud jejich počet převyšuje kapacitu školy, při výběru mezi nespádovými dětmi, pokud škola nemá nastavená jiná kritéria apod.

Pro zvýšení transparentnosti celého procesu doporučuji - navíc k výše uvedenému - splnění nebo nesplnění jednotlivých kritérií hodnotit určitým počtem bodů, na základě jejichž součtu vzniká

pořadí uchazečů. Příklad: Ředitel školy může vzhledem ke kapacitě prvních tříd přijmout 75 dětí. Kritéria a jejich hodnocení nastaví následujícím způsobem:

- a) jedná se o dítě spádové ... 10 bodů
- b) jedná se dítě nespádové, které již navštěvovalo MŠ při dané ZŠ .... 3 body
- c) jedná se dítě nespádové, které má ve škole staršího sourozence .... 2 body
- d) jiné nespádové dítě ... 1 bod

K zápisu se přihlásí 60 dětí spádových, kteří se tak všichni umístí na 1. - 60. místě, každé z nich obdrží právě 10 bodů. Dále se přihlásí 30 dětí nespádových, které se v dalším pořadí seřadí od místa 61. - 90. podle počtu bodů, které získají dle toho, jak splňují kritéria b) až d). Ředitel školy pak přijme děti umístěné na místě 61. - 75. V případě rovnosti bodů na 75. místě rozhodne losování.

Nastíněný postup je zákonný, transparentní, nediskriminační a nekomplikovaný. V odůvodněných zamítavých správních rozhodnutích (tj. těch, které škola následně vydá těm dětem, které se umístily na místě 76. - 90.) pak může správní orgán snadno vyargumentovat, proč nebyl daný uchazeč přijat. Tj. může jasně odůvodnit, která kritéria nesplnil, a to s ohledem na celkové pořadí všech uchazečů. Výběrem a použitím zákonných kritérií, o které je možné se následně opřít v odůvodnění správního rozhodnutí, škola zajistí legálnost celého procesu, vyhne se vadám v rozhodnutí a následným problémům v odvolacím řízení (rušení a vracení rozhodnutí ze strany odvolacího správního orgánu). Pokud se místa v budoucích prvních ročnících dodatečně uvolní, může ředitel školy postupně vyhovět uchazečům umístěným na dalších místech pořadí.

2. OBSAHOVÉ NÁLEŽITOSTI ROZHODNUTÍ - ODŮVODNĚNÍ

Správní rozhodnutí je výsledkem správního řízení o přijetí / nepřijetí dítěte k základnímu vzdělávání v konkrétní škole. Základními obsahovými náležitostmi je výroková část (tj. v daném případě vyjádření o tom, zda se dítě přijímá či nepřijímá), odůvodnění (důvody, argumenty a zákonné normy, o které se správní orgán při svém rozhodování opíral) a poučení o možnosti odvolání. V případě rozhodnutí o přijetí (tj. žádosti uchazeče je vyhověno) není odůvodnění dle správního řádu

třeba. Rozhodnutí se vytiskne a založí do spisu, účastníkům se oznamuje zveřejněním seznamu pod anonymními registračními čísly. V případě rozhodnutí o nepřijetí (tj. žádosti uchazeče není vyhověno) je odůvodnění nutnou náležitostí a je třeba se mu věnovat důkladně. Právě nedostatečné odůvodnění bývá nejčastějším důvodem ke zrušení rozhodnutí ze strany odvolacího orgánu, nedostatečně odůvodněné rozhodnutí je totiž rozhodnutím nezákonným. V odůvodnění rozhodnutí o nepřijetí je třeba uvést:

- kdy, kde a kým byla podána žádost o přijetí
- kolik uchazečů se přihlásilo a jaká je kapacita
- jaká byla kritéria a jejich hodnocení (viz výše)
- která kritéria uchazeč splnil, resp. nesplnil a jak přesně se umístil v pořadí uchazečů (nestačí např. uvést jen to, že uchazeč nezískal dostatečný počet bodů, nebo že nebyl přijat z kapacitních důvodů)

Z odůvodnění musí jasně vyplývat, proč dala škola přednost jiným uchazečům a na základě jakých kritérií, přičemž tato kritéria musejí být zvolena tak, aby byla zákonná, přiměřená a nediskriminační.

3. OSOBNÍ ÚDAJE

Údaje, které jsou nezbytnými náležitostmi žádosti o zápis, stanoví správní řád. Jedná se o:

- jméno a příjmení dítěte,
- datum narození dítěte,
- místo trvalého pobytu dítěte, popřípadě jinou adresu pro doručování
- označení správního orgánu (tj. školy), jemuž je žádost určena

S ohledem na skutečnost, že dítě je v řízení ze zákona zastupováno svým rodičem, nebo jinou osobou k tomu oprávněnou, správní orgán má současně zjišťovat:

- jméno, příjmení, místo trvalého pobytu, popřípadě jinou adresu pro doručování zákonného zástupce

Zákonný zástupce má v řízení prokázat, že je skutečně oprávněn dítě zastupovat (lze ověřit v občanském průkazu, kopie ale škola není oprávněna pořizovat) a je také třeba ověřit, zda dítě splňuje zákonnou podmínku věku (ověří se nahlédnutím do rodného listu, opět bez kopírování).

Žádné další údaje není správní orgán během řízení oprávněn žádat, a pokud tak činí, jedná v rozporu se zákonnými normami, které se vzta-

hují na ochranu osobních údajů a také v rozporu s ústavní zásadou zákonnosti, o které je pojednáno v úvodu tohoto článku. Škola tak není oprávněna žádat po rodičích informace, které se týkají jich samých (např. zda a kde je rodič zaměstnan, adresu jeho zaměstnavatele atd.), ani nadbytečné informace o dětech (státní občanství, zda je dítě pravák či levák, jaké má speciální vzdělávací potřeby apod.). Veškeré údaje, které škola potřebuje do školní matriky, může žádat teprve od rodičů dětí již přijatých, tj. od žáků a jejich zákonných zástupců – žákem školy se dítě stává v okamžiku, kdy je rozhodnutí o přijetí vykonatelné, tj. od 1. 9. příslušného školního roku.

Údaje, které účastník, resp. jeho zákonný zástupce uvádí v žádosti o zápis, nepodléhají souhlasu se zpracováním osobních údajů, protože jsou dotčenými osobami poskytovány na základě zákonné povinnosti. Pokud tedy škola dodrží výše uvedené a nebude po rodičích a jejich dětech u zápisu požadovat nadbytečné údaje (což samo o sobě je protizákonné), nepotřebuje ani jejich souhlas.

4. ODKLAD

- Zákonný zástupce dítěte, které je od 1. 9. příslušného školního roku šestileté, je dle školského zákona povinen přihlásit toto dítě k povinné školní docházce v zákonem stanovené době. Pokud chce současně žádat o odklad, žádá v ten moment o dvě různé věci a také okolnosti mohou být rozdílné.
- Má-li žádost o odklad kompletní (tedy i s povinnými přílohami) založí škola pouze 1 spis, do něj vloží obě žádosti a rozhodne o povolení odkladu dle § 164 odst. 1 písm. a) školského zákona.
- Nemá-li rodič žádost kompletní, založí škola 2 spisy = vede 2 správní řízení: o přijetí a o odkladu. Pokud rodič do 30 dnů (lhůta pro vydání rozhodnutí) žádost nezkompletuje, škola rozhodne o přijetí, zatímco řízení o odkladu přeruší a vyzve k odstranění vad.

a) Pokud rodič přílohy dodá (žádost zkompletuje), a škola tak může rozhodnout o povolení odkladu, vydá ředitel rozhodnutí o povolení odkladu, které prolamuje rozhodnutí o přijetí a účastník řízení pak jen využije svého práva na odklad.

a) Pokud rodič přílohy nedodá, nebo pokud škola nemůže rozhodnout o povolení odkladu (např. pedagogicko-psychologická

poradna odklad nedoporučila), pak dítě nastupuje od 1. 9. do ZŠ. Výsledkem pak je buď zastavení řízení (nedodané přílohy), nebo rozhodnutí o nepovolení odkladu.

Přerušování řízení i jeho zastavení se provádí usnesením (§ 76 správního řádu).

V příspěvku jsem se věnovala některým úskalím správního řízení při přijímání dětí k povinné školní docházce. Otázek, které souvisejí s tímto procesem, je ale mnohonásobně víc, než prostor tohoto článku umožnil. Konkrétní problémy či nejasnosti lze dále rozebírat při seminářích či konzultacích (viz rubrika Nabízíme).

KNIHÁRNA

Mgr. Jana Ullspergerová

Učitelka: „Je ještě potřeba s něčím pomoci?“

Sedmačka: „Nemyslím, kontrolovala jsem to, jen nezapomeňte koupit zeleninu, minule jste to doháněla na poslední chvíli.“

Škola naruby? Kdepak! Máme KNIHÁRNU. Je to kavárna spojená s půjčováním knih, letos jí velí naši sedmáci, ti ji podědili po loňských deváťácích. Na počátku všeho byl v roce 2015 projekt Extra třídy u nás na ZŠ Praha - Lipence, jehož záměrem je zapojení a vylepšení obecního života ne řečmi, ale skutečnou prací. Žáci si vyhrnuli rukávy, udělali v obci průzkum – v Lipencích chybělo místo, kde by si lidé spolu poseděli u kávy a čaje – zvážili možnosti a nakonec myšlenku posezení vylepšili ještě půjčováním knih ze školní knihovny nejen pro děti, ale i pro dospělé a dětským koutkem. Důležité je, že to pod vedením své nadšené třídní učitelky dotáhli do konce. Šilo se ručně i na šicích strojích, sestavoval se nový nábytek, sháněly se knihy a nádobí, vytvářely se plakáty, zařizovaly se zdravotní průkazy a 9. března 2016 se poprvé otevřelo v kmenové třídě, která byla zároveň i školní knihovnou. Od té doby se otevírá pravidelně každých 14 dní.

Vše se vyvíjí. Knihárna se stala víc než kavárnou nebo čajovnou, je to hýčkané dítě žáků, učitelů a rodičů. Je to místo, kde se probírají různá témata, pořádají se kulturní akce, ale hlavně, komunikuje se. Témata prospěchu a chování žáka, který vás zrovna obsluhuje, je tabu. Od toho jsou třídní schůzky nebo konzultační hodiny. Na poslední knihárně jsem se přivítala se svými rodiči, říkám jim Matky Bohyně, během minuty jsme probraly, jak vidíme postup hormonální hladiny našich pubertálních sedmáků, a tím bylo školní téma vyčerpáno.

Na první pohled to vypadá velmi přitažlivě a jednoduše – uvařit kávu, vystavit účtenku, obsloužit zákazníka, zkasírovat. Děti přijdou hodinu před otevírací dobou, přetvoří školní jídelnu na útulnou kavárnu a po zavíračce tráví další hodinu úklidem. Někteří jsou ve škole v kuse i 10 hodin. Víte co to je, když sedmák pravidelně tráví každých 14 dní svůj volný čas dobrovolně a pracovní ve škole? Proč to dělají? Protože jsou důležití, protože jsou nepostradatelní, bez nich by žádné pohodové setkávání neprobíhalo! Jsou to partneři, jsou to

dříči, za kterými je vidět kus práce. Učí se řešit problémy, učí se kompromisům, učí se spolupracovat, učí se důslednosti a zodpovědnosti, učí se komunikovat s lidmi různých generací. Ale hlavně, jsou to oni, kteří nám poskytují prostor pro bezpečné scházení se. Rodiče nemusí mít obavu, že by někdo z učitelů začal chrlit nějaké negativní postřehy o jejich dítěti, my, učitelé se nemusíme obávat, že by se nějaká horká rodičovská hlava rozhodla vysvětlovat svůj názor na kvalitu či výukové metody. A děti se nemusí obávat ani jednoho, protože je jasné, že kdybychom se do někoho pustili, tak nám kávu už nikdy neuvaří. Je ovšem pravdou, že často dochází ke spojení učitel-rodíč a to děti velmi nelibě nesou, ztrácí tím totiž prostor pro vytváření svých pravd a úprav prožitých školních příběhů, různě modifikovaných pro domácí přednes.

Všichni jsme zde dobrovolně, chceme se bavit společně a věříme si. Vymýšlíme společně aktivity, které by přivedly do knihárny víc lidí. Pořádáme koncerty, společně zpíváme, pleteme košíky, vyrábíme svíčky, hrajeme piškvorky, aj. V příští knihárně nás naši třetáci hodlají zaplavit deskovými hrami.

Když to funguje, je to pěkné. Samozřejmě, že jsou zde rodiče, které v knihárně nikdy neuvidíme, jsou zde i kolegové, kteří navštěvují knihárnu jen sporadicky, jedno to není, ale tak už to bývá. Smysl scházet se, předávat si informace, poznávat se i jinak než v roli učitel, zákonný zástupce a žák, je nesporný. Předcházíme tím společně zbytečným konfliktům vznikajících z jednostranných pohledů, neinformovanosti či komunikačních šumů.

Je možné, že moji sedmáci povyrostou a knihárnu přebijí jinými aktivitami. Nebude to zklamání, prostě se vše a všichni vyvíjíme. Knihárnu propůjčujeme i ostatním třídám, připravujeme si tak do budoucna nové mladé kavárničky. Když takový druhák dokáže přenést táč s kávu na správné místo, pozdraví a usměje se a vrátí správně nazpět, je to prostě velká událost!

ZOTAVOVACÍ AKCE A ROZLIČNÁ POTVRZENÍ S NIMI SOUVISEJÍCÍ

Dotaz: *Tápu s požadavkem potvrzení o zdravotní způsobilosti žáka k akcím jako je plavání, ozdravné pobyty, lyžařské kurzy - potvrzení od lékaře, které platí na jeden rok. Nejde mi o to, co je obecně zvykem, ale jak to skutečně má vypadat a proč. Je nutné takové potvrzení mít na všechny takové akce nebo na akce přesahující svou délkou 5 dní a účastní se jí více jak 30 žáků?*

Odpověď: Rozdíl mezi rozličnými déletrvajícíchmi činnostmi, které se odehrávají mimo obvyklé místo (školní budovu) je dán cílem, který škola sleduje. Zatímco lyžařský kurz je tělocvik, „škola v přírodě“ je přenesení školního dne do prostředí zdravotně příznivějšího. Na lyžáku se není potřeba z ničeho zotavit, stejně jako na jiném sportovním kurzu nebo na exkurzi či školním výletě.

Podmínky, které je nutné při zotavovacích akcích a školách v přírodě splnit, jsou uvedeny v zákoně o ochraně veřejného zdraví (č. 258/2000 Sb.).

1. Zotavovací akce: organizovaný pobyt pro více než 30 dětí mladších 15 let, po dobu delší, než 5 dnů. Splnění podmínek znamená 30 dětí pod 15/nad 5 dnů (tedy 5 ještě ne), přičemž podmínky musí být splněny všechny současně. Kdyby se akce zúčastnilo 30 žáků, kterým je všem více než 15 let, potom se o zotavovací akci z hlediska tohoto zákona nejedná. Pořádání zotavovacích akcí se týká také vyhláška (č.106/2001 Sb.).
2. Školy v přírodě: tento termín je zavádějící. Ještě za ministra Pilipa existovala vyhláška MŠMT, která se věnovala podmínkám organizace škol v přírodě. Stejný termín používá zmiňovaný zákon o ochraně veřejného zdraví. Nicméně ve školských předpisech se ten termín používá pouze v souvislosti se školským ubytovacím zařízením (vyhláška 108/2005 o školských výchovných a ubytovacích zařízeních), tedy ve školství je škola v přírodě zařízení, kam děti mohou jet, nikoliv akce samotná. Podobně jako domovy mládeže nebo internáty. Vzniká tím zmatek. Zdravotníci vydávají směrem ke školám informace, že škola v přírodě

je vždycky zotavovací akcí neboť (v rámci ní) se nepřerušilo vzdělávání, ale toto tvrzení se o nic neopírá, navíc je nesmyslné, neboť škola žádné jiné akce ani nepořádá. Škola v přírodě je prostě budova s lidmi, něco jako domov mládeže, ale není to žádná akce. Z hlediska školské legislativy se hovoří pouze o ZOTAVOVACÍCH AKCÍCH nebo jim podobných (§2 vyhlášky 48/2005 Sb. o základním vzdělávání).

3. Jiné podobné akce pro děti: jsou z hlediska zákona o veřejném zdraví zkrátka všechny, které nejsou „zotavovací“ ve smyslu 30 dětí/nad 5 dnů. Tedy všechny, kde jsou děti do 15 let, je jich méně, než 30 a jsou tam kratší dobu = téměř všechny, které škola pořádá.

ZDRAVOTNÍ POTVRZENÍ

Náležitosti zdravotního potvrzení určuje zákon o ochraně veřejného zdraví a ta potvrzení jsou trojho typu.

1. Potvrzení o zdravotní způsobilosti – jeho podoba je popsána zákonem (je to posudková lékařská činnost), přičemž podstatné je, že toto potvrzení vystavuje ošetřující dětský lékař. Nikdo jiný nemá oprávnění se ke zdravotní ZPŮSOBILOSTI vyjadřovat, tedy ani rodič ne. Potvrzení má formální stránku upravenou vyhláškou a lékař ví, jak má vypadat. Jeho platnost je dva roky ode dne vystavení (jestliže v průběhu té doby nedošlo ke změně zdravotní způsobilosti) a zotavovací akce se nemůže účastnit dítě, které toto potvrzení nemá. Zdravotník potvrzení před akcí vybere a po jejím skončení ho zase zákonným zástupcům vrátí.
2. Potvrzení o tom, že dítě nejeví známky akutního onemocnění (například horečka, průjem).
3. Potvrzení o tom, že dítě ve 14 kalendářních dnech, které předcházejí odjezdu na akci, nepřišlo do styku s někým, kdo měl infekční onemocnění, není v karanténě nebo neexistuje podezření, že by mu bylo něco takového.

CO VÁS ZAJÍMÁ

Potvrzení uvedená v bodech 2 a 3 se tradičně nazývají **POTVRZENÍ O BEZINFEKČNOSTI** a spojí se obvykle v jedno. Tato potvrzení nesmí být starší, než 1 den před odjezdem na akci.

Obě potvrzení (o zdravotní způsobilosti i bezinfekčnosti) se vztahují na zotavovací akce a školy v přírodě tak, jak je chápe zákon o veřejném zdraví. Z hlediska ředitele školy se bude jednat o jeho posouzení, jak se chce na věc právně dívat. Všechny akce, které mají parametry zotavovacích 30 dětí/ nad 5 dnů, jsou nesporné. Všechny ostatní jsou prostě sporné a je třeba je posoudit vždy před jejich konáním.

Co se ostatních akcí týče, je zákonem (o ochraně veřejného zdraví) stanovena pouze podmínka způsobilosti osob činných při těchto akcích (tedy dohledu/dozoru). Pedagogičtí pracovníci jsou způsobilí tím, že jsou pedagogickými pracovníky.

(MV)

S blížícím se obdobím zápisů do ZŠ i MŠ nabízíme akreditovaný vzdělávací program **Správní řízení ve škole**. Program je zaměřen na postupy ředitelů škol ve správním řízení ve školství, resp. na specifika správního řízení dle školského zákona. Aktuálně je možné soustředit se v rámci obsahu programu především na záležitosti související se zápisy (nastavení kritérií, rozhodování o přijetí /nepřijetí, o odkladech, vedení spisu, souběh více řízení u jednoho účastníka, řešení případů neshod rodičů při výběru školy apod.)

Program je určen ředitelům ZŠ a MŠ, příp. dalším oprávněným osobám, které jsou vedením správního řízení ve škole pověřeny. Nabízíme ho především obcím a městům pro ředitele zřizovaných škol, zařízením pro DVPP, dále místním akčním skupinám, nebo i samostatně se organizujícím skupinám ředitelů a ředitelek škol.

Lektorkou je Mgr. Bc. Kateřina Pospíšilová.

Anotace viz *Katalog lektorů* na <http://www.spolecnekbezpeci.cz/skb-pro-skoly>

V oblasti správního řízení ve škole nabízíme i placené konzultace, pospisilova@spolecnekbezpeci.cz

Nově nabízíme **videozáznamy ze seminářů Mgr. Michaely Veselé**, objednat lze na <http://www.spolecnekbezpeci.cz/video>

Objednávání vzdělávacích programů Mgr. Michaely Veselé na rok 2019 zahájíme během února 2018. Avízo bude zveřejněno na našem webu a facebooku.

Obsah příštího čísla: duben 2018

Téma - krok za krokem: Záškoláctví a neposílání dětí do školy II. (obsah je součástí textu)

Aktuálně: Zápisy do MŠ a povinné předškolní vzdělávání

Co vás zajímá: Nakládání s osobními údaji ve škole – kdy je třeba souhlasu

Dobrá praxe: Ozbrojený útočník ve škole, projekt Jihočeského kraje

Vydává:

Společně k bezpečí, z.s.
Staré Sedlo 92
398 07 Orlík nad Vltavou
IČ 27054705
Web www.spolecnekbezpeci.cz
www.facebook.com/vasepravaveskole
datová schránka ID: qg4nbm7

Objednávky:

www.spolecnekbezpeci.cz/bulletin
Cena jednoho čísla: 200 Kč
Cena ročního předplatného: 900 Kč

Vychází 5x ročně (vč. prázdninového speciálu).

